

Sosyal Hizmet Bakış Açısıyla

SEKS İŞÇİLİĞİ

SOSYAL HİZMET BAKIŞ AÇISIYLA SEKS İŞÇİLİĞİ

Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği (2024)

Bu yayının tüm hakları Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği'ne aittir. Yayının bir bölümünün veya tamamının çoğaltılması öncesi, Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği'nden izin almak mecburidir.

Yayının belirli bölümlerinin alıntılanması, bu yayın ve ilgili bölümleri referans gösterilerek gerçekleştirilebilir. Uygun şekilde referans gösterildiği sürece, izin alınması zorunlu değildir.

Kitapçıkta yer alan görüşler, Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği'nin görüşleridir. Bu kitapçık GILEAD'ın koşulsuz desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamıyla Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği'ne aittir ve GILEAD'ın görüşlerini yansıtmamaktadır.

Hazırlayan:

Elif Topçu

Yayımlayan:

Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği

Tasarım:

Getu Creative

Basım:

B. Yeri:

Ankara Ofset (50648)

6 SEKS İŞÇİLİĞİNİN SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİ

- 7 SEKS İŞÇİLİĞİ: TANIM VE ÇEŞİTLERİ
- 9 SEKS İŞÇİLERİYLE ÇALIŞMANIN ZORLUKLARI
- 10 ETİK SORUNLAR VE İKİLEMLER
- 11 MÜDAHALE STRATEJİLERİ
- 13 İŞ BİRLİĞİ VE AĞ OLUŞTURMA
- 14 DUYARLILIK VE ÖN YARGININ ÜSTESİNDEN GELME
- 15 SONUÇ

16 SEKS İŞÇİLERİNİN İNSAN HAKLARI

- 17 SEKS İŞÇİLİĞİNDE İNSAN HAKLARI SORUNLARI
- 22 HUKUKİ BAĞLAMDA SEKS İŞÇİLERİNİN İNSAN HAKLARI
- 24 SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA SEKS İŞÇİLERİNİN İNSAN HAKLARI

28 SEKS İŞÇİLERİNİN SAĞLIK VE GÜVENLİĞİ

- 30 CİNSEL YOLLA AKTARILAN ENFEKSİYONLAR
- 32 BAĞIMLILIK VE MADDE KULLANIMI
- 33 SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM

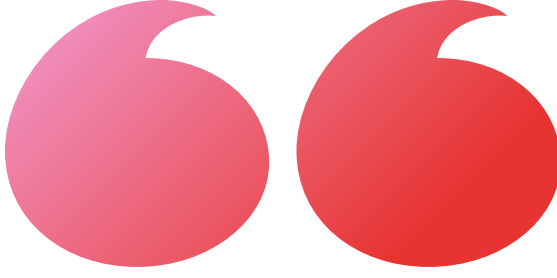
36 SEKS İŞÇİLİĞİNİN YASAL VE HUKUKİ BOYUTLARI

- 37 SEKS İŞÇİLİĞİ HUKUKU VE YASAL ÇERÇEVE
- 38 YASALARIN EKSİKLİKLERİ VE İYİLEŞTİRMELER

41 SEKS İŞÇİLERİNE KARŞI TOPLUMSAL STİGMA VE DIŞLANMA

- 42 SEKS İŞÇİLİĞİNİN STİGMATİZASYONU VE STEREOTİPLERİ
- 45 TOPLUMSAL STİGMAYLA MÜCADELE
- 46 TOPLUMDA KAPSAYICI YAKLAŞIMIN TEŞVİK EDİLMESİ

50 KAYNAKÇA

HER İNSANIN HİKAYESİ, HAYATIN KARMAŞIKLIĞINDA
BİRBİRİNDEN FARKLI İZLER TAŞIR.

SEKS İŞÇİLERİ, TOPLUMDA SIKLIKLA ANLAŞILAMAYAN
VE YARGILANAN BİR KESİM OLARAK KALMIŞTIR. ANCAK,
HERKESİN BİRİCİK OLDUĞU GERÇEĞİ, DUYGULARININ,
HAYALLERİNİN VE HAYATLARININ DERİNLİKLERİNDE YATAN
GERÇEKLERİ KEŞFETMEYE BAŞLADIĞINIZDA, KENDİ ÖN
YARGILARINIZI SORGULAMAKTAN BAŞKA ÇARENİZ KALMAZ.

HAYAT, HER BİRİMİZİN BİRBİRİNE DOKUNDUĞU VE
KARŞILIKLI OLARAK BİR ŞEYLER ÖĞRENDİĞİMİZ BİR
YOLCULUKTUR.

UMARIM BU ÇALIŞMA, SEKS İŞÇİLERİ İLE ÇALIŞAN YA
DA ÇALIŞACAK OLAN KİŞİLER İÇİN BU YOLCULUKTA BİR
YOL GÖSTERİCİ OLUR VE İÇSEL DERİNLİKLERİMİZDEKİ
İNSANLIĞIMIZIN IŞIĞINI DAHA PARLAK BİR ŞEKİLDE
PARLATMAMIZA YARDIMCI OLABİLİR.

1. BÖLÜM:

**SEKS
İŞÇİLİĞİNİN
SOSYAL
HİZMET
PERSPEKTİFİ**

"**Seks İşçiliğinin Sosyal Hizmet Perspektifi**" adlı bölüm, sosyal hizmet uzmanlarının seks işçileriyle çalışırken karşılaşılabilecekleri zorluklar, etik sorunlar ve müdahale stratejilerine odaklanacaktır. Bu bölüm, sosyal hizmet alanındaki profesyonellerin, seks işçilerinin yaşamlarına daha etkili ve insani bir şekilde müdahale edebilmeleri için rehberlik edecek ve konuya duyarlı bir yaklaşım sunacaktır.

1.1.

SEKS İŞÇİLİĞİ: TANIM VE ÇEŞİTLERİ

Seks işçiliği, rızaya dayalı, bir emek ve işçilik biçimidir. Para veya mal karşılığında cinsel hizmetler sunulmasıdır. Seks işçiliği, farklı ülkelerde ve toplumlarda farklı yasal düzenlemelere ve sosyal algılara sahip olabilir. Kimi ülkelerde yasal olarak tanınırken (Hollanda, Almanya, Yeni Zelanda gibi ülkelerde seks işçiliği yasal ve düzenlenmiştir), bazı yerlerde suç olarak kabul edilir ve toplumda dışlanmışlıkla karşılaşabilir.

Seks işçiliği çeşitleri, çalışanların sunduğu hizmetlere göre farklılık gösterir:

Fiziksel Seks İşçiliği: Bu tür seks işçiliğinde, bireyler cinsel ilişki veya diğer cinsel aktiviteleri karşı tarafa sağlar.

Dijital Seks İşçiliği: İnternet ve dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen seks işçiliğidir. Örneğin, canlı kamera şovları, çevrimiçi mesajlaşma yoluyla cinsel içerik paylaşımı gibi hizmetler bu kategoriye girer.

Eskort Hizmetleri: Bu tür seks işçiliğinde, bireyler sosyal etkinliklerde veya kişisel randevularda eşlik etmek için ücret alır. Cinsel hizmetler sunmak zorunda olmayabilirler, ancak bazı durumlarda bunları da içerebilir.

Pornografi: Seks işçiliğinin bir diğer şekli de pornografi endüstrisinde çalışmaktır. Aktörler, çeşitli cinsel içeriklerde performans sergileyerek para kazanırlar.

Seks İşçileri ile Çalışan Sosyal Hizmet Uzmanlarının Rolü ve Önemi

Sosyal hizmet uzmanları, seks işçileriyle çalışırken önemli bir rol üstlenirler ve toplumda marjinalleşmiş bu grubun ihtiyaçlarını karşılamaya yardımcı olurlar. Bu uzmanların rolü şu şekilde özetlenebilir:

Destek ve Danışmanlık: Sosyal hizmet uzmanları, seks işçilerine duygusal destek sağlar ve onların yaşadığı zorluklarla baş etmelerine yardımcı olacak danışmanlık hizmetleri sunarlar. Bu; psikolojik, sosyal ve ekonomik açıdan zorlu koşullarda çalışan bireyler için hayati önem taşır.

Risk Azaltma ve Güvenlik Sağlama: Sosyal hizmet uzmanları, seks işçilerini güvende tutmaya yönelik çeşitli önlemler alır ve riskleri azaltıcı stratejiler geliştirirler. Bu, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonların önlenmesi, fiziksel şiddetin azaltılması ve güvenli çalışma koşullarının sağlanması gibi konuları içerir.

Hizmetlere Erişimi Kolaylaştırma: Sosyal hizmet uzmanları, seks işçilerine gerekli hizmetlere erişimde yardımcı olurlar. Sağlık hizmetleri, barınma imkanları, eğitim ve mesleki destek gibi hizmetlere erişimi kolaylaştırarak, seks işçilerinin yaşam kalitesini artırmaya çalışırlar.

Toplumda Farkındalığı Artırma: Sosyal hizmet uzmanları, seks işçiliğiyle ilgili toplumda farkındalığı artırmaya yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yaparlar. Böylece, seks işçilerine yönelik olumsuz ön yargıları azaltmaya ve insanların daha empatik bir bakış açısı geliştirmesine katkı sağlarlar.

Savunuculuk ve Politika Değişikliği: Sosyal hizmet uzmanları, seks işçiliği ile ilgili politika ve yasal düzenlemelerin daha adil ve insan haklarına uygun olmasını savunur ve değişikliklerin gerçekleştirilmesi için çaba gösterirler. Bu, seks işçilerinin haklarını korumaya yönelik önemli bir adımdır.

Sonuç olarak, sosyal hizmet uzmanlarının seks işçileri ile çalışırken sahip olduğu rol ve önemi, bu toplumsal kesimin yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik önemli bir çabadır. Sosyal hizmet uzmanları, seks işçilerinin haklarına saygı duyan, onları anlayışla karşılayan ve destekleyen bir profesyonel yaklaşım benimser. Bu sayede, seks işçilerinin daha sağlıklı ve onurlu bir yaşam sürmelerine katkı sağlarlar.

SEKS İŞÇİLERİYLE ÇALIŞMANIN ZORLUKLARI

Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçileriyle çalışırken bir dizi özel zorluklarla karşılaşabiliriz. Bu zorluklar, bu toplumsal kesimin maruz kaldığı stigmadan, güvenlik risklerine ve yasal engellere kadar çeşitlilik gösterebilir. Aynı zamanda, bu alanda çalışırken mesleki yorgunluk ve kişisel öznel zorluklarla da başa çıkmamız gerekebilir.

- **Stigma ve Sosyal Dışlanma:** Seks işçiliği, toplumda hala ağır bir stigma ve sosyal dışlanma ile karşı karşıyadır. Seks işçileri, toplumun genelinde olumsuz ön yargılarla mücadele edebilir ve bu da onların sosyal izolasyon yaşamalarına neden olabilir. Bu durum, seks işçilerinin güvenlik ve refahları üzerinde olumsuz etkilere sahip olabilir ve onların **sosyal hizmet uzmanlarıyla iletişime geçme isteksizliğine** neden olabilir.

- **Güvenlik Riskleri ve Tehlikeler:** Seks işçileri, çalıştıkları ortamlarda güvenlik riskleri ve tehlikelerle karşı karşıya kalabilirler. Fiziksel, duygusal ve cinsel istismar riski taşırlar ve şiddete maruz kalabilirler. Bu durum, sosyal hizmet uzmanları olarak bireyleri koruma ve riskleri azaltma konusunda özel önlemler almamızı gerektirir.

- **Yasal Engeller ve Ayrımcılık:** Birçok ülkede seks işçiliği yasal düzenlemelere tabi olabilir veya suç olarak kabul edilebilir. Yasal engeller ve ayrımcılık, seks işçilerinin yasal haklarını kullanmasını zorlaştırabilir ve onları savunmasız kılabilir. Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçilerinin yasal haklarını anlamalarına yardımcı olmalı, onları yasal destek hizmetleriyle buluşturmalı ve adaletli bir şekilde muamele görmelerini sağlamalıyız.

- **Mesleki Yorgunluk ve Öznel Zorluklar:** Seks işçileriyle çalışmak, sosyal hizmet uzmanları için duygusal ve zihinsel açıdan yoğun bir deneyim olabilir. Seks işçilerinin yaşadığı zorluklar, acı ve travmalar, sosyal hizmet uzmanlarını da etkileyebilir. Mesleki yorgunluk ve öznel zorluklarla başa çıkmak, etik değerlerimize uygun müdahaleler sunabilmek için kendi duygusal refahımızı korumamız gerektiğini hatırlamak önemlidir.

Bu zorluklarla başa çıkmak için sosyal hizmet uzmanları, empati ve anlayışla yaklaşmalı, bireylerin ihtiyaçlarını ve önceliklerini ön planda tutmalıdır. Sağlam etik değerlerle donanmış bir sosyal hizmet uzmanı olarak, seks işçilerinin insan haklarına saygı gösterilmesini, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına erişimini ve sosyal dışlanmanın azaltılmasını desteklemek için çaba gösteririz. Aynı zamanda, ekip çalışmasına önem vererek, diğer meslek grupları ve kurumlarla iş birliği yaparız, böylece seks işçilerine daha kapsamlı ve bütüncül bir destek sunarız. Bu, seks işçilerinin yaşam kalitesini artırmaya ve onların insan haklarını korumaya yönelik önemli adımlardır.

1.3.

ETİK SORUNLAR VE İKİLEMLER

Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçileriyle çalışırken karşılaşılabileceğimiz önemli etik sorunlar ve dilemmalar bulunmaktadır. Bu konular, onaylama ve değerler çatışması, seks işçilerinin kendi kaderini tayin hakkı ve özerklikleri ile zorunlu müdahale ve bireysel tercihler arasındaki dengeyi sağlamak gibi hassas konuları içermektedir.

- **Onaylama ve Değerler Çatışması:** Seks işçileriyle çalışırken, kişisel değerlerimiz ve onaylama konusundaki görüşlerimizle karşı karşıya kalabiliriz. Toplumun genelinde olumsuz bakış açılarına sahip olunan seks işçiliği, sosyal hizmet uzmanları arasında da çeşitli tutumlar doğurabilir. Onaylama ve değerler çatışması, seks işçilerine nasıl yaklaştığımızı ve onlara nasıl destek sunduğumuzu etkileyebilir. Bu tür durumlarda, etik değerlerimize sadık kalmak, ön yargılardan arınmış bir şekilde bireylerle çalışmak ve empatik bir bakış açısı sergilemek önemlidir.

- **Seks İşçilerinin Kendi Kaderini Tayin Hakkı ve Özerklik:** Seks işçileri, kendi yaşamlarını ve meslek seçimlerini kendileri belirleme hakkına sahiptirler. Ancak bazı durumlarda, toplumun ve hatta sosyal hizmet uzmanlarının bu kararları sorgulaması veya müdahale etme dürtüsü olabilir. Bu, seks işçilerinin kendi kaderini tayin hakkı ve özerklikleri ile etik sorunlara yol açabilir. Sosyal hizmet uzmanları olarak, bireylerin kendi tercihlerine saygı duymalı, onların ihtiyaçlarına uygun destekleyici müdahaleler sunmalı ve kararlarına müdahale etmeden özgür iradelerine saygı göstermeliyiz.

- **Zorunlu Müdahale ve Bireysel Tercihler:** Seks işçileriyle çalışırken, bazı durumlarda güvenlikleri veya sağlık durumları gibi acil endişeler nedeniyle zorunlu müdahale gerekebilir. Ancak zorunlu müdahale, bireylerin kendi tercihlerini dikkate almaksızın yapılan bir müdahale olabilir. Bu durum, seks işçilerinin özerkliklerine saygı gösterme ve bireysel tercihlerine müdahale etmeme prensipleriyle çatışabilir. Bu nedenle, zorunlu müdahalelerin ihtiyatlı bir şekilde değerlendirilmesi ve sadece hayati önem taşıyan durumlarda uygulanması gerekmektedir.

Sonuç olarak, etik sorunlar ve ikilemlerle başa çıkmak, seks işçileriyle çalışırken dikkatli ve hassas bir yaklaşım gerektirir. Sosyal hizmet uzmanları olarak, kendi ön yargılarımızdan arınmalı, bireylerin kendi kaderini tayin haklarına saygı göstermeli ve müdahalelerimizi bireyin ihtiyaçları ve tercihleri doğrultusunda yapmalıyız. Etik değerlerimize bağlı kalarak, seks işçilerinin güvenliği, refahı ve insan haklarının korunmasına odaklanmalıyız. Bu sayede, seks işçilerinin yaşamlarını daha iyi anlamak ve onlara daha etkili destek sunmak için önemli bir adım atmış oluruz.

1.4.

MÜDAHALE STRATEJİLERİ

Seks işçileriyle çalışırken, etkili ve destekleyici müdahale stratejileri geliştirmek sosyal hizmet uzmanları olarak önemli bir görevdir. Seks işçilerinin yaşam kalitesini artırmak, güvenliklerini sağlamak ve onları desteklemek için aşağıda belirtilen müdahale stratejilerini uygulayabiliriz:

- **Eğitim ve Bilinçlendirme:** Seks işçilerinin hakları, sağlık ve güvenlik konularında bilgi sahibi olmalarını sağlamak için etkili bir stratejidir. Onları insan haklarına ilişkin bilgilerle donatarak, yasal haklarını ve korumaya mekanizmalarını anlamalarına yardımcı olabiliriz. Aynı zamanda, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonların önlenmesi, güvenli çalışma koşulları ve diğer risk azaltma yöntemleri hakkında eğitimler düzenleyerek, onların sağlıklı ve güvende olmalarını destekleyebiliriz.

- **Risk Azaltma ve Güvenlik Önlemleri:** Seks işçileri, çalıştıkları ortamlarda bir dizi riskle karşı karşıya kalabilirler. Sosyal hizmet uzmanları olarak, riskleri azaltmaya yönelik stratejiler geliştirebiliriz. Örneğin, gü-

venlik protokolleri oluşturarak ve güvenli çalışma alanlarına erişimlerini sağlayarak onların güvenliğini artırabiliriz. Ayrıca, riskli durumlarda nasıl tepki verebilecekleri ve güvenliklerini nasıl sağlayabilecekleri konusunda bireylere rehberlik edebiliriz.

- **Sağlık Hizmetleri ve Danışmanlık:** Seks işçilerinin sağlık hizmetlerine erişimlerini kolaylaştırmak, onların sağlık durumlarını korumada önemli bir rol oynar. Düzenli sağlık kontrolleri ve cinsel yolla aktarılan enfeksiyonların tarama testleri gibi önleyici sağlık hizmetleri hakkında bilgi sunarak, seks işçilerinin sağlığını destekleyebiliriz. Aynı zamanda, duygusal ve psikolojik destek ihtiyaçlarına yönelik danışmanlık hizmetleri sunarak, onların duygusal refahlarını artırabiliriz.

- **Topluluk Desteği ve Bağlantıları Güçlendirme:** Seks işçilerinin topluluk desteğine ve bağlantılara sahip olmaları, sosyal izolasyonu azaltmalarına ve desteklenmelerine yardımcı olur. Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçilerini sosyal destek ağlarıyla bir araya getirebilir ve topluluk grupları, sivil toplum kuruluşları ve diğer destek hizmetleriyle bağlantılarını güçlendirebiliriz. Böylece, bireylerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasına katkı sağlarız.

Sonuç olarak, seks işçileriyle çalışırken etkili müdahale stratejileri geliştirmek, onların yaşam kalitesini artırmak ve güvenliklerini sağlamak için hayati önem taşır. Eğitim ve bilinçlendirmeyle donatarak, riskleri azaltma, güvenlik önlemleri, sağlık hizmetleri ve danışmanlıkla destekleyerek ve topluluk desteğiyle güçlendirerek seks işçilerinin güçlenmesine katkı sağlarız. Bu stratejiler, onların insan haklarının korunmasına ve toplumda daha iyi bir yaşam sürmelerine katkı sağlayacak önemli adımlardır.

İŞ BİRLİĞİ VE AĞ OLUŞTURMA

Seks işçileriyle çalışırken, etkili bir sosyal hizmet yaklaşımı için iş birliği ve ağ oluşturma'nın önemi büyüktür. Diğer meslek grupları ve kurumlarla iş birliği yapmak, sivil toplum kuruluşları ve destek ağlarına katılmak ve politika ve yasal değişiklikler için savunuculuk yapmak, seks işçilerinin haklarının korunması ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine katkı sağlayacak önemli adımlardır.

- **Diğer Meslek Grupları ve Kurumlarla İş Birliği:** Sosyal hizmet uzmanları, seks işçileriyle çalışırken diğer meslek grupları ve kurumlarla iş birliği yapmalıdır. Bu, sağlık çalışanları, psikologlar, avukatlar, barınma hizmetleri ve sosyal destek sunan diğer uzmanlarla iletişim ve koordinasyon içinde olmak anlamına gelir. Bu iş birliği, seks işçilerinin farklı ihtiyaçlarının daha kapsamlı ve etkili bir şekilde karşılanmasını sağlar.

- **Sivil Toplum Kuruluşları ve Destek Ağları:** Sosyal hizmet uzmanları, seks işçileri için sivil toplum kuruluşları ve destek ağlarıyla bir araya gelmelidir. Bu tür kuruluşlar, seks işçilerine duygusal, maddi ve hukuki destek sağlar ve onların toplumda daha güçlü ve korunaklı bir konuma gelmesini destekler. Sağladıkları hizmetlerle, seks işçilerinin sosyal izolasyonu azaltılır ve ihtiyaçlarına uygun destek almaları sağlanır.

- **Politika ve Yasal Değişiklikler için Savunuculuk:** Seks işçilerinin haklarını ve yaşam koşullarını iyileştirmek için politika ve yasal değişiklikler için savunuculuk yapmak önemli bir rol oynar. Sosyal hizmet uzmanları, toplumda seks işçilerine yönelik ayrımcılığın ve zorlukların azaltılması için politika değişiklikleri talep edebilir ve yasal düzenlemelerin insan haklarına uygun olmasını sağlamak için çaba gösterebilir. Bu tür savunuculuk çalışmaları, seks işçilerinin yaşamlarını iyileştirmeye ve toplumsal kabul görmelerine katkı sağlayabilir.

İş birliği ve ağ oluşturma, seks işçilerinin güçlendirilmesine ve sosyal hizmet uzmanlarının etkili bir şekilde destek sunmasına yardımcı olur. Bu tür yaklaşımlar, seks işçilerinin ihtiyaçlarının daha bütüncül bir şekilde karşılanmasını ve insan haklarına saygı gösteren bir toplumsal yaklaşımın teşvik edilmesini sağlar. Sosyal hizmet uzmanları, iş birliği içinde çalışarak, seks işçilerine yönelik olumsuz ön yargıları azaltmaya ve toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın benimsenmesine katkı sağlayabilir. Bu şekilde, seks işçilerinin insan haklarını önceliklendiren bir şekilde desteklenmesine ve güçlendirilmesine önemli katkılar yaparız.

DUYARLILIK VE ÖN YARGININ ÜSTESİNDEN GELME

Seks işçileriyle çalışırken, duyarlılık ve ön yargıların üstesinden gelmek sosyal hizmet uzmanları için önemli bir görevdir. Bu durum, bireylerle empati kurma, kendi ön yargılarımızı fark etme ve kültürel ve toplumsal hassasiyet gösterme becerisini gerektirir.

- **Eğitim ve Farkındalık Artırma:** Duyarlılık ve ön yargının üstesinden gelmek için ilk adım, eğitim ve farkındalık artırmaktır. Seks işçilerinin yaşadığı zorluklar, deneyimleri ve hakları hakkında bilgi sahibi olmak, onları daha iyi anlamamıza yardımcı olur. Farklı seks işçiliği türleri, çalışma koşulları ve sosyal dışlanma konularında eğitim alarak, daha empatik bir bakış açısı geliştirebilir ve daha duyarlı bir hizmet sunabiliriz.

- **Kendi Ön Yargılarıyla Yüzleşme:** Her insanın ön yargıları olabilir ve sosyal hizmet uzmanları da istisna değildir. Ancak bu ön yargılar, seks işçileriyle çalışırken tarafsız ve adil bir şekilde hizmet sunmamızı engelleyebilir. Kendi ön yargılarımızla yüzleşmek, ön yargılarımızın farkına varmak ve bu ön yargılardan etkilenmeden objektif bir şekilde bireyleri desteklemek için gereklidir. Duyarlılık ve empati, ön yargılarımızı azaltmada önemli bir rol oynar.

- **Kültürel ve Toplumsal Hassasiyet:** Seks işçileri, farklı kültürlerden, toplumsal arka planlardan, farklı cinsiyet kimlikleri ve cinsel yönelimlerden gelirler. Bu nedenle, kültürel ve toplumsal hassasiyet göstermek, anlamak ve saygı göstermek önemlidir. Bu, bireylerin değerlerine, inançlarına ve yaşam tarzlarına saygı duymak anlamına gelir. Kültürel ve toplumsal çeşitlilik göz önünde bulundurularak, seks işçilerinin ihtiyaçlarına uygun destek sağlamak ve onların güvenini kazanmak daha kolay olur.

Duyarlılık ve ön yargının üstesinden gelmek, etkili bir sosyal hizmet uzmanı olmanın temel unsurlarından biridir. Seks işçileriyle çalışırken, insan haklarına saygı göstermeli, kişisel değerlerimizi bireylerin ihtiyaçları ve tercihleri doğrultusunda geride bırakmalı ve onlara objektif ve tarafsız bir şekilde destek olmalıyız. Duyarlılık ve empati göstererek, seks işçilerinin güvenini kazanır ve onların yaşam kalitesini artırmak için daha etkili bir rol oynarız. Aynı zamanda, kültürel ve toplumsal hassasiyet göstererek, her bireyin farklılıklarını anlar ve saygı duyarız. Bu tür bir yaklaşım, seks işçilerinin yaşamlarında olumlu bir etki yaratmamıza ve onların daha güçlü bir konuma gelmelerine yardımcı olur.

SONUÇ

Seks işçiliği ve sosyal hizmet alanındaki değişen dinamikler, sosyal hizmet uzmanlarının rolünün güçlendirilmesi ve toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesi, gelecekte sosyal hizmetin seks işçilerine yönelik etkili ve insana yakışır destek sağlamasına olanak tanır.

- **Seks İşçiliği ve Sosyal Hizmet Alanındaki Değişen Dinamikler:**

Seks işçiliği, toplumsal, politik ve ekonomik değişimlerin etkisi altındadır. Gelecekte, bu alanın dinamikleri değişmeye devam edecek ve sosyal hizmet uzmanları, yeni zorluklarla karşı karşıya gelecektir. Seks işçiliğinin yasal düzenlemeleri, toplumsal tutumlar ve çalışma koşulları gibi faktörler, sosyal hizmet uzmanlarının stratejilerini sürekli olarak gözden geçirmesini gerektirecektir.

- **Sosyal Hizmet Uzmanlarının Rolünün Güçlendirilmesi:** Seks işçilerine yönelik etkili destek sağlamak için sosyal hizmet uzmanlarının rolü önemlidir ve bu rolün gelecekte de güçlendirilmesi gerekecektir. Bu, daha kapsamlı eğitimler alarak, seks işçilerinin ihtiyaçlarına uygun müdahale stratejilerini geliştirerek ve diğer meslek grupları ve kurumlarla iş birliği içinde çalışarak gerçekleştirilebilir. Sosyal hizmet uzmanları, toplumun farklı kesimlerine yönelik duyarlılık ve farkındalık geliştirerek, seks işçilerinin insan haklarına saygılı bir şekilde desteklenmesine katkı sağlayacak şekilde rol almalıdır.

- **Toplumda Daha Kapsayıcı Bir Yaklaşımın Teşvik Edilmesi:** Gelecekte toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesi, seks işçilerinin sosyal dışlanma ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalmasını azaltmada önemli bir rol oynar. Sosyal hizmet uzmanları, toplumun farklı kesimlerine yönelik eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yürüterek, ön yargıların azaltılmasına ve insan haklarına saygılı bir toplumsal yaklaşımın benimsenmesine katkı sağlayabilir. Bu, seks işçilerinin topluma daha iyi entegre olmasına ve ihtiyaçlarının daha etkili bir şekilde karşılanmasına yardımcı olur.

Sonuç olarak, seks işçiliği ve sosyal hizmet alanındaki değişen dinamikler, sosyal hizmet uzmanlarının rolünün güçlendirilmesini ve toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesini gerektirir. Sosyal hizmet uzmanları, etik değerlerine bağlı kalarak, seks işçilerinin insan haklarını önceliklendiren bir şekilde desteklenmesine katkı sağlamalı ve onların yaşam koşullarını iyileştirmeye yönelik çaba göstermelidir. Gelecekte, daha empatik, farkındalık sahibi ve toplumun tüm bireylerine eşit ve adil bir şekilde yaklaşan bir sosyal hizmet anlayışının yaygınlaşması, seks işçilerinin güçlenmesine ve desteklenmesine önemli katkılarda bulunacaktır.

2. BÖLÜM:

SEKS İŞÇİLERİNİN İNSAN HAKLARI

Bu bölümde, seks işçiliğinin insan hakları açısından ele alınması gereken önemli bir konu olduğu vurgulanacaktır. Seks işçileri; ayrımcılık, istismar ve şiddet gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Hukuki bağlamda da incelenecek olan bu konu, seks işçilerinin insan haklarına saygı gösterilmesini ve korunmasını gerektiren bir sosyal adalet ve insan hakları meselesi olarak ele alınacaktır.

UNHRC Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi, seks işçiliğini insan hakları perspektifinden incelerken şu konulara odaklanır: Eşitlik ve ayrımcılık, temsiliyet, bedensel özerklik, mahremiyet ve özgür karar alma. En yüksek sağlık standartları ve şiddetten korunma hakkı da dahil olmak üzere, bu süreçlerde seks işçilerinin insan haklarının güvence altına alınması gerektiğinin altını çizer. Seks işçileri gündelik yaşamlarında farklı türlerdeki insan hakları ihlalleriyle karşılaşmaktadırlar.

2.1.

SEKS İŞÇİLİĞİNDE İNSAN HAKLARI SORUNLARI:

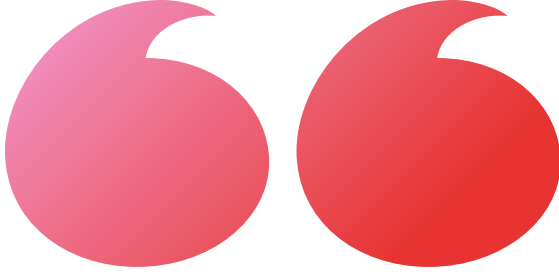
A. Ayrımcılık:

Seks işçileri, toplumun genelinde ayrımcılığın hedefi olabilirler. Meslekleri ve yaşam tarzları nedeniyle, sosyal dışlanma ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalabilirler. Yasal düzenlemeler, toplumsal tutumlar ve ön yargılar, seks işçilerinin temel insan haklarına erişimini ve eşit muamele görme hakkını sınırlandırabilir.

Seks işçilerinin yaşadığı ayrımcılığın çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Toplumsal ön yargılar ve ahlaki damgalama, seks işçiliğini bir tabu veya suç olarak görme eğiliminde olan kültürel ve toplumsal normlardan kaynaklanabilir. Ayrıca, yasal düzenlemelerin eksikliği veya belirsizliği de seks işçilerini koruyamadığı gibi, çalışma koşullarını da olumsuz etkileyebilir. Bunun yanı sıra, ekonomik zorunluluklar, eğitim ve istihdam fırsatlarının kısıtlı olması gibi faktörler de insanların seks işçiliği mesleğini yapmalarına sebep olabilir. Pek çok insan cinsiyet kimliği ve cinsel yönelimleri dolayısıyla var olan fırsatlara ulaşma noktasında sıkıntı çekmektedir. Kırmızı Şemsiye Derneği'nin 2022 yılında 132 seks işçisi ile yapmış olduğu çalışmadan örnek vermek gerekirse;

“Mesleğinizi icra ederken yaşadığınız problemler için çözüm üretecek olsaydınız neler söylerdiniz?” sorusuna anket çalışmasına katılan seks işçileri; cinsel kimlik, cinsel yönelim ve cinsel sağlık konularında toplumu bilgilendirici içeriklerin yaygınlaşması, sağlık personeline ve kolluk görevlilerine eğitimler verilmesi, seks işçiliği yapan kişilere farklı istihdam alanları açılması, cinsel sağlık materyallerine erişimin ve beden uyum sürecinin devlet tarafından kolaylaştırılması, seks işçiliğine dair yasal çerçevenin iyileştirilmesi, yasaların keyfi uygulamalarına son verilmesi, adalete ve sağlık hizmetlerine erişimin güçlendirilmesi, şiddet tehdidinin bertaraf edilmesi ve koruyucu yasal düzenlemelerin hazırlanması gerektiğini belirtmiştir.

Ayrıca çalışmaya katılan çoğu seks işçisi şu cümleler ile devam etmiştir:

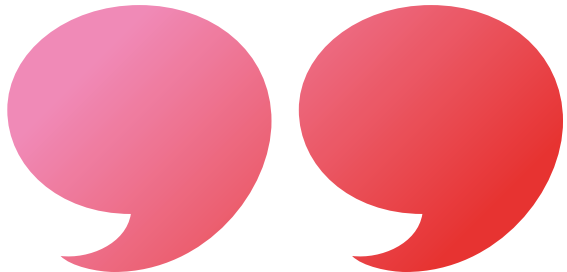

**İŞ İMKANI SAĞLANMALI.
ÖZGÜRLÜK OLMALI.
HERKES İÇİN EŞİT
HAKLAR OLMALI. DEVLET
DESTEK OLMALI VE İŞ
İMKANI SAĞLANMALI.**

**YASAYI DEĐİŐTİRİRDİM.
İNSAN HAKLARI
ÜZERİNDE HİÇBİR
CİNSİYETİN
AYRIMCILIĞA
UĞRAMAMASI İÇİN
DÜZENLEME YAPARDIM.
KİMSE YÖNELİM VE
KİMLİĞİNDEN DOLAYI
AYRIMCILIĞA MARUZ
BIRAKILMAMALI.**

Bu ayrımcılığın sonuçları oldukça derin etkilere sahip olabilir. Seks işçileri, maruz bırakıldıkları ayrımcılık ve damgalama nedeniyle sosyal dışlanma yaşayabilirler. Bu durum, psikolojik stres, ruhsal sıkıntılar ve duygusal zorluklar gibi sorunlara yol açabilir. Ayrıca, bu kişilerin sağlık hizmetlerine erişimleri sınırlanabilir, yasal korunma ve adaletten yararlanma hakları kısıtlanabilir.

İnsan hakları perspektifinden bakıldığında, seks işçilerinin maruz bırakıldığı ayrımcılığın ve hak ihlallerinin önlenmesi için adil yasal düzenlemeler ve politikalar gereklidir. Bu kişilerin insan haklarına saygı gösterilmeli, onlara eşit haklar ve fırsatlar sunulmalıdır. Ayrıca, toplumsal farkındalık ve eğitim faaliyetleriyle, bu alandaki ön yargıların azaltılması ve ayrımcılığın engellenmesi hedeflenmelidir. Bu sayede, seks işçileri de diğer herkes gibi haklarına saygı duyulan bir ortamda yaşama ve çalışma şansına sahip olabilirler.

B. Sömürü ve Şiddet:

Seks işçileri, çalıştıkları ortamlarda cinsel sömürü, taciz ve şiddet riskiyle karşı karşıya kalabilirler. Fiziksel, cinsel ve duygusal sömürü, seks işçilerinin insan haklarının ihlaline yol açabilir. Aynı zamanda, şiddetin yasal düzenlemeler ve koruyucu mekanizmalar tarafından göz ardı edilmesi, seks işçilerinin güvenliğini tehlikeye atabilir.

Seks işçileri, cinsel sömürü, taciz ve şiddet riskleriyle sıkça karşı karşıya kalabilirler ve bu durum genellikle hukuki açıdan incelenmelidir. Öncelikle, seks işçiliği yapan kişilere yönelik şiddet ve sömürü vakalarının yasal bir çerçevede ele alınması gerekmektedir. Bu, mevcut yasaların gözden geçirilmesini ve gerekli düzenlemelerin yapılmasını içerebilir. Seks işçilerinin, işlerini güvenli bir ortamda yapabilmelerini sağlayacak yasal korumalara ihtiyaçları vardır. Ayrıca, şiddet veya sömürü durumlarında adalet erişim haklarının güçlendirilmesi önemlidir.

İnsan hakları perspektifinden bakıldığında, bu sorunların çözümü için çeşitli öneriler bulunmaktadır. Öncelikle, seks işçilerinin insan haklarına saygı duyulmalı ve bu haklar korunmalıdır. Yasal düzenlemeler, seks işçiliği yapan bireylerin güvende olmalarını sağlamak için adaleti ve korumayı amaçlamalıdır. Ayrıca, bu kişilere danışmanlık, destek ve güvenli barınma imkanları gibi sosyal hizmetler sunulmalıdır.

Eğitim ve farkındalık da önemli bir role sahiptir. Toplumda, seks işçiliği konusundaki ön yargıların azaltılması ve bu kişilere karşı ayrımcılığın engellenmesi için eğitim programları düzenlenmelidir. Ayrıca, kolluk kuvvetleri,

adalet kurumları gibi ilgili aktörlerin eğitilmesi ve duyarlılıklarının artırılması da önemlidir.

Sonuç olarak, seks işçilerinin istismar ve şiddet riskleriyle mücadele etmek için hukuki düzenlemelerin yanı sıra insan haklarına saygı ve koruma temelli yaklaşımlar da gereklidir. Bu şekilde, seks işçileri de diğer bireyler gibi haklarına saygı duyulan, güvenli bir ortamda yaşama ve çalışma şansına sahip olabilirler.

2.2

HUKUKİ BAĞLAMDA SEKS İŞÇİLERİNİN İNSAN HAKLARI:

A. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve CEDAW:

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW), seks işçilerinin insan haklarını korumak için önemli referanslardır.

Bu belgeler, seks işçilerinin insan haklarını korumak için uluslararası düzeyde önemli adımların temelini oluşturur. İşte bu belgelerin çerçevesinde seks işçilerinin haklarının nasıl güvence altına alınabileceği ve uluslararası düzeydeki önemli adımlar:

- **Eşitlik ve Ayrımcılıkla Mücadele:** İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve CEDAW, eşitlik ilkesini ve cinsiyet ayrımcılığının önlenmesini vurgular. Bu çerçevede, seks işçileri de dahil olmak üzere tüm bireylerin eşit haklara sahip olduğu ve ayrımcılığa uğramamaları gerektiği belirtilir.
- **İnsan Onuruna Saygı ve Adil Muamele:** Bu belgeler, her bireyin insan onuruna saygı gösterilmesi gerektiğini ve adil bir şekilde muamele görmeyi hak ettiğini vurgular. Seks işçilerinin de bu temel haklara sahip olmaları gerektiği önemle belirtilir.
- **Koruma ve Adalet:** Uluslararası belgeler, seks işçilerinin şiddet, istismar ve ayrımcılık gibi durumlarla karşılaşmaları halinde adalete erişim haklarını güvence altına almayı amaçlar. Bu kişilerin korunması ve gerektiğinde adaletin sağlanması için yasal düzenlemelerin oluşturulması önerilir.

- **Eğitim ve Bilinçlendirme:** Belge ve sözleşmeler, toplumda cinsel işçilikle ilgili yanlış anlayışların azaltılması ve bu kişilere yönelik ayrımcılığın önlenmesi için eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarının önemini vurgular.

Bu belgeler, ülkelerin seks işçilerinin haklarını korumak için ulusal yasal düzenlemeler yapmaları ve politikalar geliştirmeleri gerektiğini öne sürer. Ayrıca, uluslararası düzeyde iş birliği ve bilgi paylaşımı, seks işçilerinin insan haklarının korunması ve desteklenmesi için önemli bir adımdır. Uluslararası toplumun bu belgelere dayalı olarak, seks işçilerinin haklarını korumak için aktif bir şekilde çalışması önemlidir. Bu, insan hakları ihlallerini önlemek ve seks işçilerinin yaşamlarını daha güvenli hale getirmek için önemli bir adımdır.

B. Ulusal Yasal Düzenlemeler:

Devletler, seks işçilerinin ayrımcılığa uğramadan insan haklarından tam olarak yararlanmasını garanti etmekte başarısız olmaktadır. Sistemlerin karmaşıklığının yanı sıra, seks işçiliğine dair düzenlemeler legal ve illegal alanların arasında kalan gri bölgeler ile tanımlanabilirler. Bu durum hukuki belirsizliklere yol açtığı gibi sıklıkla evrensel insan hakları standartlarının ihlallerine yol açmaktadır. Dahası, en savunmasız gruplardan biri olan sokakta çalışan seks işçilerini ilgilendiren çeşitli politikaların uygulanması, polis, meclis ya da sosyal yardım gibi icra kurumlarının çoğu zaman keyfi güç kullanımı ile nitelendirilir. LGBTIQ+ topluluklarına karşı ayrımcı yasaların, kısıtlayıcı göç politikalarının, seks işçiliği ile seks ticaretinin bir tutulması, cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına erişimin çoğu ülkede kısıtlı oluşu; hepsi göz önüne alındığında seks işçilerinin dezavantajlı konumda bulunmalarına yol açmaktadır. Seks işçiliğini kontrol altına almayı amaçlayan düzenleyici yaklaşım olan yasallaştırma, seks işçilerinin haklarının ihlaline yol açan birçok problematik yönü vardır. Kim tarafından, nerede ve nasıl seks işçiliğinin uygulanabileceği konusunda insan haklarını ihlal eden pek çok keyfi uygulama mevcut olup bu durum birçok seks işçisini yasallık kapsamı dışında bırakmaktadır.

Yeni Zelanda, Hollanda, Danimarka gibi ülkeler ve Avustralya'nın bazı bölgeleri, seks işçiliğini cezalandırmayı ya da cezalandırıcı devlet müdahalesini gerektiren bir aktivite saymıyor ve seks işçiliğini ruhsatlandırma ya da belli bölgelerle sınırlama gibi idari hükümler yoluyla düzenleyerek suç olmaktan çıkarıyor veya yasallaştırıyor (Uluslararası Af Örgütü, Beden Politikaları).

Seks işçileri ile ilgili yasa ve hakları bilmeleri ve hak ihlalleri konusunda sorumlulukları olduğunu anlamaları için denetim mekanizmalarını (kolluk kuvvetleri) ve toplulukları (topluluk üyeleri, sağlık hizmeti görevlileri, medya gibi) eğitmek ve duyarlı hale getirmek önemlidir.

Seks işçilerine yönelik güvenli barınma, sağlık hizmetleri ve danışmanlık gibi destek hizmetlerinin sağlanması, insan haklarına saygılı bir toplumsal yaklaşımın gereğidir.

2.3.

SOSYAL HİZMET BAĞLAMINDA SEKS İŞÇİLERİNİN İNSAN HAKLARI

İnsan hakları, insanın sadece insan olmasından dolayı sahip olduğu hakları ifade etmektedir. Sosyal hizmetlerin ihtiyaç içerisindeki her insanın hakkı olduğunu savunan hak temelli yaklaşım ise günümüzde sosyal hizmette geçerli olan yaklaşımdır. Bunun yanında sosyal hizmet disiplininin kuram, etik, değer ve uygulamaları insan haklarının kabulüyle başlar. Sosyal hizmetteki insan hakları söylemi, temel hakların tanımlanması ve desteklenmesi ile ayırım yapılmaksızın her bir insanın bu haklardan yararlanmasının sağlanması gerekliliğine vurgu yapar.

Toplum içerisinde adil bir sosyal yapının oluşması ve insan onur ve haysiyetini koruyarak onlara koruma ve gelişme imkânları sunmayı amaçlayan sosyal hizmet, her insanın değerli olduğu kabulünden hareketle bir insan hakları mesleğidir (IFSW, 1988).

Seks işçiliği en çok damgalanan ve ayrımcılığa uğrayan mesleklerden biridir. Dünyanın büyük kısmında, teoriler, düzenlemeler, politikalar ve farklı uygulamalar seks işçilerine 'karşı' çalışmaktadır.

İnsan hakları ihlallerinden dolayı seks işçileri müşterileri, toplum üyeleri, aileleri ve hatta polis tarafından istismar, şiddet, damgalama ve ayrımcılığa maruz kalmaktadırlar.

Genellikle de yaşadıkları damgalanma, istismar ve şiddetten SORUMLU TUTULMAKTADIRLAR.

Seks işçilerinin maruz bırakıldıkları bu damgalama, istismar ve şiddete Kırmızı Şemsiye Derneği'nin 2022 yılında 132 seks işçisi ile yapmış olduğu çalışmadan örnek vermek gerekirse;

“Mesleğinizi icra ederken kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna verilen yanıtlara göre; **103 katılımcının (%68,93) “Hayır”** yanıtı verdiği bu soruya **11 kişi (%8,33) “Kısmen”** yanıtı vermiştir. “Hayır” yanıtı verenler genel olarak müşterilerin ve kolluk görevlilerinin olumsuz tutumlarından söz etmiştir. “Kısmen” yanıtı verenler ise güvende hissetme durumlarının koşullara göre değiştiğini belirtmiştir.

Araştırma kapsamında **87 kişi (%65,90) müşterileri tarafından fiziksel, cinsel ya da sözlü olarak kötü muameleye maruz bırakıldığını belirtmiştir. 44 kişi (%33,33) ise “Hayır” yanıtı vermiştir.** Soruya yanıt vermek istemeyen 1 katılımcı bulunmaktadır. “Evet” yanıtı veren katılımcılardan bir kısmı yanıtlarına ek olarak; **uğradıkları kötü muamele karşısında herhangi bir kuruma başvurmadıklarını, başvursalar dahi herhangi bir sonuç alamadıklarını not düşmüştür.** Bu durum, seks işçilerinin **adalete erişim mekanizmalarından dışlandığını** göstermesi açısından önem arz etmektedir. Seks işçiliğini ve farklı cinsel kimlikleri cezalandırma ruhu taşıyan yasal düzenlemeler, hak ihlaline uğrayan özneleri adalete erişim konusunda isteksiz kılmaktadır. Bununla beraber; seks işçilerinin adalete erişim konusunda yaşamış olduğu deneyimler, yaygın bir ayrımcılık olgusuna işaret etmektedir. Örneğin; **“Hiç cinsel saldırıya uğradınız mı?”** sorusuna **48 kişi “Evet” yanıtı vermiştir.** Bu 48 kişiden 26’sı cinsel saldırıya uğramasının ardından herhangi bir sağlık kurumuna veya koruma mekanizmasına başvurmadığını belirtmiştir.

Araştırma kapsamında seks işçilerinin yaşadığı problemlere dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda temel problemler **“güvensizlik”, “şiddet ve ayrımcılık”, “cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara dair bilgisizlik ve hijyen problemleri”** başlıklarında toplanabilir. **46 kişi (%36,36) yaşadığı problemlerden bahsederken güvensizlik durumuna değinmiş, 33 kişi (%25,75) yaşamış olduğu**

şiddet ve ayrımcılık deneyimlerinden bahsetmiş, 24 kişi ise (%18,18) cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlarla ilgili bilgisizlikten ve hijyen problemlerinden söz etmiştir.

Bunun yanı sıra 29 kişi soruyu yanıtlamayı tercih etmemiştir.

Bu araştırma bulgularından yola çıkarak seks işçilerinin temel insan haklarından mahrum bırakıldığı görülmektedir.

İlk adım olarak, seks işçiliği bir meslek olarak kabul edilmelidir. Sosyal hizmet çalışanları, seks işçilerini “kurtarmak” ya da rehabilite etmeye çalışmak yerine onların çalışma ve insan haklarını güvence altına almayı amaçlarlar (Gil, 2021). Seks işçileri, maruz bırakıldıkları şiddet nedeniyle suçlanmak ya da kriminalize edilmek yerine onları destekleyen politikalara ihtiyaç duymaktadırlar.

Yasal düzenleme ve politikalar yoluyla seks işçileri, insan ve işçi olarak haklarına sahip olmalı ve savunulabilmelidir. Sosyal hizmet uzmanları, bu tür makro değişikliklerde aktif rol almalıdır. Yasal düzenleme ve politikaların seks işçilerine yönelik insan hakları ihlallerini sürdürdüğü göz önüne alındığında, özellikle sosyal hizmet uzmanları, politika üretimine daha fazla dahil olmalı, seks işçilerine karşı insan hakları ihlallerini önlemeye çalışmalı ve seks işçilerinin haklarını farklı platformlarda savunmalıdırlar.

Uluslararası Af Örgütü'nün araştırması göstermektedir ki, seks işçiliğinin yasal olduğu ülkelerde bile seks işçileri sıklıkla hukuk nezdinde hiç veya çok az korunma alabilmektedir.

Amerika Ulusal Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği (NASW) seks işçilerine ilişkin politika açıklamasında, seks işçilerini şiddete karşı koruyabilecek eşit fırsatlar sağlayan yasaları destekler.

Ruh sağlığı çalışanlarının seks işçilerine yönelik farkındalıkları artırılmalı ve bu grupla çalışırken bahsedilen mesleki ilke ve sorumluluklar benimsenmelidir. Seks işçisi danışanların özgün deneyimleri, özel ihtiyaçları ve güçlü yönleri ile ilgili eğitim ve öğretim eksikliği nedeniyle, ruh sağlığı uzmanları arasında damgalama yaygındır ve bu da danışanlara zarar verebilecek erken sonlandırma, haksız ve etik dışı muamele gibi uygulamalar ile sonuçlanabilir (Hasdemir, 2020). Bu da seks işçilerinin ruh sağlığı hizmeti almaları konusunda bir çekince ve zorluk oluşturmaktadır.

Sonuç:

Bu bölümde, seks işçilerinin insan haklarına saygı gösterilmesi gereken bir sosyal adalet ve insan hakları meselesi olduğu vurgulanmıştır. Ayrımcılık, istismar ve şiddet gibi sorunlar hukuki bağlamda ele alınmış ve seks işçilerinin insan haklarına saygı gösterilmesi için uluslararası ve ulusal düzeyde atılması gereken adımlar vurgulanmıştır. Seks işçilerinin haklarına saygı gösterilmesi, toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesine katkı sağlayacaktır. Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçilerinin insan haklarını korumak ve desteklemek için çaba göstermeli ve toplumda bu konuda farkındalık yaratmalıyız.

3. BÖLÜM:

SEKS İŞÇİLERİNİN SAĞLIK VE GÜVENLİĞİ

Bu bölümde, seks işçilerinin sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarına odaklanılacaktır. Seks işçileri, çalıştıkları ortamlarda bir dizi sağlık ve güvenlik riskiyle karşı karşıya kalırlar. Cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar, bağımlılık, korunma yöntemleri ve sağlık hizmetlerine erişim gibi konular, seks işçilerinin sağlık ve güvenliği açısından kritik öneme sahiptir. Bu bölümde, bu konuların detaylı bir şekilde incelenmesi ve seks işçilerinin sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarının nasıl karşılanabileceği üzerinde durulacaktır.

"Sağlık hizmetlerinin erişilebilir, zorlayıcı olmayan ve seks işçilerinin çeşitli ihtiyaçlarına cevap verebilen şekilde olduğu garanti altına alınmalıdır. Sağlık, yalnızca hastalığın olmaması durumu değildir. Wellbeing (iyilik, esenlik), tüm seks işçileri için ulaşılabilir, stigmatize etmeyen ve tümüyle sağlığa erişim haklarını kapsayıcı sağlık hizmetlerine ulaşabilmeleri önemlidir. Bu hizmetlerin içinde, ayrımcılık olmayan cinsel ve üreme sağlığı hizmetleri, psikolojik ve psikososyal destek, uzman sağlık hizmetleri ve adalet ve sosyal korumaya erişim bulunmaktadır. Seks işçileri hastalık taşıyıcı değildirler, sağlık sistemi tarafından da bu şekilde davranılmamalıdır."

(West, 2021. Chapter 1)

"Sağlık sistemi ve seks işçilerinin liderliğindeki kuruluşlar arasındaki güven ve ortaklığın oluşturulması önemlidir. Damgalayıcı ve ayrımcı olmayan yaklaşımlar en iyi şekilde seks işçileri ve seks işçileri liderliğindeki topluluk örgütleri tarafından, onlar için ve onlarla birlikte geliştirilir. Sağlık hizmeti sağlayıcıları ile seks işçileri arasında daha öncelikli ve damgalayıcı olmayan ilişkiler kurmak için, seks işçilerinin yaşadığı deneyimler, uzmanlıklar ve ihtiyaçlar hakkında hizmet sağlayıcılara yönelik topluluk öncülüğünde sürekli eğitim verilmesi tavsiye edilmektedir. Sağlıktaki eşitsizlikleri ve seks işçileri de dahil olmak üzere kilit grupların ihtiyaçlarını anlamak da tıp eğitiminin temel bileşenleri olmalıdır."

(Goldenberg, 2021)

"Göçmenlik durumuna ya da ülke içindeki hareketliliğe bakılmaksızın, seks işçilerinin sağlık hizmetlerine ve sosyal desteklere erişiminin sağlanması eşit derecede önemlidir. Seks işçilerinin barınma hakkı, gıda desteği, temel gelir ve istihdam sigortası desteği dahil olmak üzere kritik sosyal hizmetlere ve şiddet mağdurlarına destek de dahil olmak üzere diğer hayati sosyal hizmetlere erişimleri gerekiyor. Bu ihtiyaca rağmen, göçmen ve hareket halindeki seks işçileri uygunluk kısıtlamaları, damgalanma ve seks işçiliğinin bir iş olarak tanınmaması nedeniyle çoğu zaman haksız yere bunların dışında tutulmaktadır. Çoğunlukla sağlık ve sosyal hizmetlere ve yerel kayıt ve/veya göçmenlik statüsüne bağlı koruma programlarına erişemeyen göçmen ve hareket halindeki seks işçileri için bu korumaların sağlanması için özellikle acil politika reformlarına ihtiyaç vardır. "

(West, 2021. Chapter 1)

CİNSEL YOLLA AKTARILAN ENFEKSİYONLAR:

A. HIV ve Diğer Cinsel Yolla Aktarılan Enfeksiyonlar:

Seks işçileri, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonların riskine daha yüksek bir şekilde maruz kalır. HIV, sifiliz, klamidya ve hepatit gibi enfeksiyonlar, seks işçilerinin sağlığını tehdit eden önemli riskler arasındadır. Bu bölümde, seks işçilerinin cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara karşı bilinçlendirilmesi, korunma yöntemleri ve düzenli sağlık taramalarının önemi vurgulanacak ve sağlık hizmetlerine erişimlerinin sağlanması için öneriler sunulacaktır.

Korunma ve Güvenli Seks:

Seks işçilerinin kendi sağlıklarını koruyabilmeleri için güvenli seks ve korunma yöntemleri hakkında bilgi sahibi olmaları önemlidir. Kondom kullanımı, PreP (Pre-Exposure Prophylaxis) gibi korunma yöntemleri, seks işçilerinin cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara karşı korunmalarına yardımcı olur.

PeP ve PrEP:

- PEP (post-exposure prophylaxis), riskli davranış sonrası korunmanın bir aracı olarak kullanılan ilaçlardır.
- Yalnızca acil durumlar sonrası kullanılması tavsiye edilen PeP, HIV'e maruz kalınma ihtimali söz konusu olduğunda (kondom yırtılması, cinsel saldırı vb.) 72 saat içinde alınabilmektedir ve 28 gün kullanılmalıdır.
- Şüpheli/riskli davranış sonrasında eğer hücreler HIV ile enfekte olmuşsa, PeP HIV'in kendini kopyalamasını ve yayılmasını önlemeye yardımcı olur.
- Türkiye'de sadece sağlık çalışanlarına yönelik olarak mesleki maruziyet nedeniyle ücretsiz reçete edilebilmektedir.
- PREP (pre-exposure prophylaxis) ise riskli temas öncesi kullanılabilen bir önleme yöntemidir.
- HIV ile temas riski yüksek olan kişilerin cinsel ilişki ya da enjektör paylaşımı yoluyla HIV aktarımını önlemek üzere kullanabilecekleri bir korunma yöntemidir.
- PREP doktorunuzun önerdiği şekilde kullanıldığında cinsel ilişki yoluyla HIV aktarımını %99 oranında önleyebilir.
- PEP ve PREP, gebeliği ve diğer cinsel yolla aktarılan enfeksiyonları (CYAE) önlemede etkili değildir. İstenmeyen gebeliklerden ve CYAE'lerden korunmanın bilinen en etkili yolu kondom kullanmaktır.

Kondom Kullanımı:

Cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar ve istenmeyen gebeliğe karşı bilinen en etkili korunma yöntemi kondomdur.

İki tür kondom bulunmaktadır:

- a) Harici kondom
- b) Dahili kondom

- Piyasada daha çok bulunan harici kondom, en bilinen kondom türüdür. Cinsel eşlerin daha yoğunlukla kullandığı harici kondom, daha ucuzdur ve daha erişilebilirdir.
- Dahili kondom ise, harici kondoma kıyasla daha az bilinmektedir. Piyasada az bulunur ve pahalıdır. Ancak, fonksiyonu itibarı ile son derece kullanışlı ve faydalıdır.
- Dahili kondom poliüretandan yapılmıştır. Son dönemlerde bazı firmalar, lateks kullanarak da dahili kondom üretmektedir. Aynı zamanda, CYAE'lere karşı da etkili bir koruyucudur.

Kondom Nasıl Kullanılır?

- Kondom paketini elinize alın ve son kullanma tarihini kontrol edin. Eğer son kullanma tarihi geçmemiş ise, kondomu kullanabilirsiniz.
- Kondom paketinin delinmemiş ve yırtılmamış olduğuna dikkat edin.
- Kondom paketini dişinizle veya tırnağınızla zarar verecek şekilde açmayın. Kondomun yırtılmamasına özen gösterin.
- Kondomu paketten çıkardıktan sonra hangi yöne doğru sarıldığını kontrol edin.
- Sizin veya partnerinizin penisi sertleştiğinde kondomu takın.
- Kondomu takarken, baş bölgesindeki çıkıntıyı iki parmağınızın arasına alarak sıkın ve içinde hava kalmamasını sağlayın.
- Kondomu parmaklarınızla ucundan tutarken, diğer elinizle aşağı doğru yuvarlayın.
- İhtiyaç halinde, kondomu taktıktan sonra, üzerine su bazlı kayganlaştırıcı sürebilirsiniz. Kondomu takmadan önce sizin veya partnerinizin penisine kayganlaştırıcı sürmeyin.
- Boşaldıktan sonra, penis sertliğini kaybetmeden, mümkünse bir kağıt mendil yardımı ile kondomu çıkartın. Kondomu çıkarırken, partnerinize temas etmemeye ve meninin dökülmemesine dikkat edin.
- Kondomu çıkardıktan sonra mutlaka çöp kutusuna atın. Kullanılmış olan kondomu bir daha asla kullanmayın. Kondomu klozet veya tuvalet çukuruna atmayın.
- Kondomlarınızı doğrudan güneş ışığı veya oda ışığı altında bırakmayın!
- Kondomlarınızı nemli olmayan ve yüksek sıcaklıkta olmayan ortamlarda saklayın!

- **İki kondomu üst üste takmak doğru bir kullanım değildir!** Bu tür bir kullanım, sizi daha iyi korumaz; aksine iki kondomun sürtünmesi sonucu yırtılmalar oluşabilir ve bu durum da cinsel yolla aktarılan enfeksiyonların vücudunuza rahatlıkla girmesine sebep olur.
- Kondom ile birlikte kayganlaştırıcı kullanmanız önemlidir. Özellikle anal ve vajinal ilişkilerde su ya da silikon bazlı kayganlaştırıcı kullanımı, anal veya vajinal bölgedeki kuruluk sebebiyle oluşabilecek yırtılma veya tahrişleri önleyecektir. **Yağ, vazelin ya da cilt kremi gibi ürünler lastiğin bozulup yırtılmasına sebep olur.**
- Oral ilişki esnasında kondom kullanmanızı öneririz.
- **Lütfen son kullanma tarihi geçmiş kondomları kullanmayın!**
- Cinsel ilişkilerinizde kondom kullansanız dahi, gerekli aralıklarla ilgili sağlık kuruluşlarında testlerinizi yaptırmak önemlidir.

3.2.

BAĞIMLILIK VE MADDE KULLANIMI:

Seks işçileri, iş stresi, sosyal dışlanma ve diğer zorluklarla baş etmek için madde kullanımına yönelebilirler. Bağımlılık, seks işçilerinin fiziksel ve psikolojik sağlıklarını olumsuz yönde etkiler ve güvenlik risklerini artırır. Bu bölümde, seks işçilerinin madde kullanımının risklerine karşı farkındalık kazanmaları, bağımlılıkla mücadelede desteklenmeleri ve tedaviye erişimlerinin sağlanması önemine vurgu yapılacaktır.

Yasadışı madde kullanımının seks işçiliği açısından potansiyel zararları içerisinde, HIV ya da diğer CYAE'lere karşı artmış savunmasızlık, şiddet, stigma ve ayrımcılık, kriminalizasyon, ve sömürü değerlendirilir (West,2021). Örneğin, yasadışı ve yasal madde kullanımının her ikisi de seks işçilerinin şiddete maruz bırakılmalarında artış ile bağlantılandırılabilir. Şiddetin failleri, müşterileri, polisi, yabancıları kapsamaktadır ve şiddet çeşitli ortam ve bağlamlarda gerçekleşir. Amerika'da yapılmış bir çalışmada, eroin kullanımının ve uyuşturucu evlerinde yapılan seks işçilerinin yüksek bir biçimde müşteri tarafından uygulanan şiddet ile bağdaştırıldığı gösterilir.

Seks işçilerinin bağımlılıkla mücadele etmeleri ve tedaviye erişimleri, sağlık ve güvenlik açısından önemlidir. Tedavi ve destek hizmetlerine erişimlerinin kolaylaştırılması, seks işçilerinin bağımlılıkla mücadele etmelerine ve sağlıklarını iyileştirmelerine yardımcı olacaktır.

SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİM:

Seks işçilerinin sağlık hizmetlerine erişimlerini engelleyen bir dizi faktör bulunmaktadır. Stigma, yasal engeller ve finansal kısıtlamalar, seks işçilerinin sağlık hizmetlerine ulaşmalarını zorlaştırır. Bu bölümde, sağlık hizmetlerine erişim engellerinin üstesinden gelmek için alınabilecek önlemler ve toplumda daha kapsayıcı bir sağlık hizmeti sunumunun teşvik edilmesi vurgulanacaktır.

Seks işçilerinin sağlık hizmetlerine gizlilik ve güvenlik içinde erişebilmeleri önemlidir. Sağlık çalışanlarının cinsiyet, cinsel yönelim ve meslek gibi özelliklere dayalı ayrımcılıktan kaçınması ve gizlilik ilkesine uygun bir şekilde hizmet sunması, seks işçilerinin sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarının daha etkili bir şekilde karşılanmasına katkı sağlayacaktır.

Seks işçiliği mesleğinin yasallaştırıldığı sistemlerde, seks işçilerinin cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar bakımından düzenli olarak sağlık taramasından geçmesi beklenmektedir.

Bununla birlikte, genel bir sağlık muayenesi yapmak yerine sadece cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara odaklanılması, hükümetlerin seks işçilerini bu enfeksiyonlardan korumaya çalıştıkları için değil, onları potansiyel aktarıcı olarak görmesi olarak değerlendirilebilir. Bu şekilde, hükümetler diğer insanları enfekte seks işçilerinden korumaya çalışmaktadır. **Yani, bu enfeksiyonlar açısından seks işçileri çözümün bir parçası olmaktan çok sorun olarak görülmektedir.**

Halbuki, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar bakımından bilinçli ve gerekli donanımlara sahip olan seks işçileri, müzakere edebildiklerinde kendilerini ve müşterilerini koruyabilmektedir; fakat seks işçileri güvenli seks yöntemlerini uygulamak istemelerine rağmen, bazı müşteriler, istedikleri gibi seks yapma hakları olduğunu düşündükleri için bu yöntemlerin kullanılmasını engellemektedir. Bu engellemeye yönelik olarak Kırmızı Şemsiye Derneği'nin 2022 yılında 132 seks işçisi ile yapmış olduğu araştırmadan bir örnek vermek gerekirse;

Cinsel sağlık ve üreme sağlığına ilişkin en temel korunma yöntemi kondom kullanımıdır. Bu bağlamda anket soruları içerisinde, seks işçilerinin farkındalık düzeylerini ölçmek üzere “Müşterilerinizle prezervatif kullanarak mı birlikte

“Oluyorsunuz?” sorusuna yer verilmiştir. 115 kişi (%87,12) müşterileriyle kondom kullanarak beraber olduğunu belirtirken 17 katılımcı ise (%12,87) kondom kullanmadığını söylemiştir. Kondom kullanmama sorunu çoğunlukla maddi kısıtlara dayanmaktadır. Kondom kullanmadığını belirten seks işçilerinin bu durumunda; güvenilir ve sürekli müşteri, müşterinin zorlaması veya fazla ücret alma gibi faktörler öne çıkmaktadır.

Seks işçilerini, güvenli seks uygulamaları sağlamak ve bu yolla sağlıklarını korumak için güçlendiren bir sistem yoktur. Buna ek olarak, doktorlar, hemşireler, hastane personeli gibi bu enfeksiyonları aktarma eğilimi olan diğer meslekler de vardır, fakat bu meslek elemanlarının bu tür muayenelerden geçme zorunlulukları yoktur ve bu durum da yine sistemin seks işçilerine yönelik ayrımcı ve baskıcı uygulamalarını yansıtır. Bu tür pratikler ve sağlık personeli tarafından uygulanan reddetme, istismar ve damgalanma korkusu, seks işçilerinin tedavi arayışını engelleyebilir, sağlık hizmeti alırken mesleklerini söyleme konusunda isteksiz olmalarına veya kayıt dışı kalmalarına ve böylece daha da fazla tehlikede olmalarına neden olabilir. Bu kısmı destekler nitelikte yine Kırmızı Şemsiye Derneği'nin 2022 yılında 132 seks işçisi ile yapmış olduğu araştırmadan bir örnek vermek gerekirse;

Araştırma kapsamında katılımcılardan 59 kişi (%44,69) başvurmuş olduğu sağlık kurumlarında mesleğini gizlediğini belirtmiştir. Mesleğini veya kimliğini gizlediğini belirten katılımcılar, bu yola başvurmadıkları takdirde hizmet alamayacağına dair bir kanıya sahiptir. 71 kişi (%53,78) ise mesleğini veya kimliğini gizlemediğini belirtmiştir. Söz konusu katılımcılar, mesleklerini veya kimliklerini gizledikleri takdirde doğru hizmeti alamayacaklarını belirtmiştir.

Sağlık alanında seks işçilerinin mesleklerinden dolayı ayrımcılığa, şiddete ve baskıya maruz bırakılmadığı bir dünya için sosyal hizmet uzmanları mesleki rol ve sorumluluklarını yerine getirmeli, konu hakkında bilinçlenmeli ve seks işçileri için tasarlanmış Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezlerinin sayılarının artırılması konusunda politikalar yürütmeli ve sunmalıdır.

Bu bölümde, seks işçilerinin sağlık ve güvenlik ihtiyaçlarına odaklanılarak cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar, bağımlılık, korunma yöntemleri

ve sağlık hizmetlerine erişim gibi önemli konular incelenmiştir. Sağlık ve güvenlik açısından bu ihtiyaçların nasıl karşılanabileceği ve seks işçilerinin insan haklarına uygun bir şekilde desteklenmesi için alınması gereken önemli adımlar üzerinde durulmuştur. Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçilerinin sağlık ve güvenliğini korumak ve desteklemek için çaba göstermeli ve toplumda bu konuda farkındalık yaratmalıyız. Sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaştırılması, korunma yöntemlerine erişimin artırılması ve bağımlılıkla mücadelede desteklenmeleri, seks işçilerinin sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürmelerine katkı sağlayacaktır.

4. BÖLÜM:

SEKS İŞÇİLİĞİNİN YASAL VE HUKUKİ BOYUTLARI

Bu bölümde, seks işçiliğinin yasal ve hukuki boyutları ele alınacaktır. Seks işçileri, yasal düzenlemelerin etkisi altında çalışırlar ve bu düzenlemeler, seks işçilerinin haklarına ve yaşamlarına doğrudan etki eder. Yasaların seks işçileri üzerindeki etkileri incelenecek ve mevcut yasal çerçevenin eksiklikleri üzerinde durulacaktır. Aynı zamanda, seks işçilerinin insan haklarına saygı gösteren bir şekilde desteklenmesi için yapılması gereken iyileştirmeler üzerinde odaklanılacaktır.

4.1.

SEKS İŞÇİLİĞİ HUKUKU VE YASAL ÇERÇEVE

Seks işçiliği hukuku, tarih boyunca çeşitli dönemlerde farklı yaklaşımlarla ele alınmıştır.

Yasal düzenlemeler, seks işçilerinin haklarına ve insan haklarına saygı gösterilmesine etki edebilir. Yasaların seks işçilerinin çalışma koşullarını, sağlık hizmetlerine erişimini ve güvenliğini nasıl etkilediği ele alınacak ve mevcut yasal çerçevenin zayıflıkları vurgulanacaktır.

Seks işçiliğinin dekriminalize edilmesi, suç olmaktan çıkarılması, seks işçilerinin güvenliğini artırıyor. İnsan Hakları İzleme Örgütü çeşitli ülkelerdeki araştırmalarında sürekli olarak kriminalize edilmenin seks işçilerini tecavüz, saldırı ve cinayet dahil olmak üzere şiddete karşı daha savunmasız hale getirdiğini tespit etti. Polisten yardım alma olasılıklarının düşük oluşundan dolayı seks işçileri kolay hedef olarak görülebiliyorlar. Seks işçiliğinin dolaylı olarak suç sayılması, seks işçilerini polis memurları gibi kolluk kuvvetlerinin istismarına maruz bırakıyor. Polis memurlarının seks işçilerine yönelik gasp, taciz ve fiziksel ve sözlü tacize uğradığına ilişkin raporlar yaygındır. Kriminalizasyon, seks işçilerini marjinalleştirmektedir.

Örneğin, İskandinav modelinin (Nordic Model) ortaya çıktığı İsveç'te seks işçileri, müşterilerin tutuklanma korkusu nedeniyle politikanın seks işçiliğinin müşterilerin evlerine kaydırılmasıyla sonuçlandığını söylüyor. Ancak bu değişim, bir müşterinin şiddete başvurması durumunda seks işçilerinin daha az kaçış seçeneğine sahip olacağı anlamına geliyor. Fakat, seks işçiliğinin suç olmaktan çıktığı bölgelerde bile seks işçilerinin saldırı ve cinayet gibi olağanüstü risklerle karşı karşıya kalabileceği de göz ardı edilmemelidir. Örneğin, Avusturya ve Hollanda'da

seks işçiliğini yasallaştırmanın ve düzenlemenin, yasa dışı uygulamaların yaygınlığını azaltmadığı, dolayısıyla seks işçilerinin istismarcı çalışma ortamlarının iyileşmediği ortaya çıkmıştır (Withers, 2022).

27 Avrupa ülkesinden toplanan veri analizine göre, seks işçiliğinin tamamen ya da kısmen suç olmaktan çıkarıldığı ülkelerde kadın seks işçilerinin HIV yükünün diğer kriminalize edilen ülkelere oranla daha düşük olduğu saptanmıştır. (West, 2021. sayfa 110)

4.2.

YASALARIN EKSİKLİKLERİ VE İYİLEŞTİRMELER:

Seks işçiliği yasalarının insan hakları perspektifinden değerlendirilmesi önemlidir. Yasaların seks işçilerinin kendi kaderini tayin hakkına, özerkliğine ve temel haklarına uygun bir şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Seks işçiliğinin yasal düzenlemeleri konusunda farklı yaklaşımlar ve modeller bulunmaktadır.

Az sayıda ülke, yaptırımları cinsel ilişkiyi satın alan ya da satın almaya teşebbüs eden kişilere yönlendirerek, cezai sorumluluğu seks işçilerinin üzerinden aldığı iddia ediyor. Seks işçilerinin yerine müşterilerin suçlu haline getirilmesi, İsveç tarafından 1999'da kabul edildiği için zaman zaman "İsveç Modeli" olarak adlandırılmaktadır. Sonrasında Norveç, İzlanda, Kuzey İrlanda ve Fransa da aynı yasa tasarısını kabul etmiştir. Bu tür yasalar genellikle seks işçilerinin seks işçiliğine onay veremeyen cinsel istismar "mağdurları" oldukları ve seks işçiliği bağlamındaki cinsel ilişkilerin tümünün zorlama ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet olduğu görüşüne dayanır (Uluslararası Af Örgütü, Beden Politikaları).

Seks işçilerinin haklarını korumak ve insan haklarına saygılı bir yaklaşımı teşvik etmek için yasal düzenlemelerde değişiklikler yapılması önemlidir.

Seks işçiliği yasalarının etkili bir şekilde iyileştirilmesi için toplumsal farkındalığın artırılması ve eğitim çalışmalarının yapılması önemlidir. Yasaların seks işçilerinin yaşamlarını nasıl etkilediği ve insan hakları perspektifinden değerlendirilmesi, toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesine katkı sağlar.

Seks İşçiliğine İlişkin Yasal Mevzuat ve Uygulamalar

Seks işçiliğine ilişkin ulusal yasal düzenlemeler ve uygulamalar cinsel sağlık, üreme sağlığı ve adalete erişim haklarının korunmasına veya ihlal edilmesine sebep olacak en önemli faktörlerdendir. Bu çerçevede, çalışmanın bu bölümünde yasal düzenlemeler ve uygulamalar değerlendirilecektir.

Türkiye’de seks işçiliği; 1930 yılında yürürlüğe giren Umumi Hıfzısıhha Kanunu, Fuhuşla Mücadele Hakkında Tamim ve 1933 tarihli Fuhuşla ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Nizamnamesi gibi hukuki düzenlemeler sayesinde, tescil olunan genelevlerde yasal olarak yapılabilmektedir. 1961 yılında yürürlüğe giren Genel Kadınlar ve Genelevlerin Tabi Olacakları Hükümler ve Fuhuş Yüzünden Bulaşan Zührevi Hastalıklarla Mücadele Tüzüğü seks işçiliği mevzuatında kapsamlı değişiklikler yapmıştır. Bu Tüzük günümüzde de uygulanmaktadır. Tüzük gereğince seks işçilerine yönelik kolluk uygulamalarına karar veren; il merkezlerinde valiliklere, ilçelerde kaymakamlıklara bağlı olarak çalışan Zührevi Hastalıklar ve Fuhuşla Mücadele Komisyonları kurulmuştur. Kamu düzeninin bozulmasını engellemek üzere kurulduğu belirtilen bu komisyonlar; “fuhuşu” ve cinsel yolla aktarılan enfeksiyonları denetlemek ve kontrol altına almayı amaçlamaktadır. Tüzük, genelevlerde çalışan seks işçilerini baskılamak ve denetlemek amacıyla, cinsiyetçi bir dille yazılmıştır. Yalnızca atanmış cinsiyeti kadın olan seks işçilerini odağına almış, trans kadınlara hiç değinilmemiştir. Kısacası kapsayıcılıktan uzak, cinsel kimlik körü bir hukuki metindir. Tüzüğün 15. maddesi seks işçiliğini şu biçimde tanımlamaktadır: “Başkalarının cinsi zevkini menfaat karşılığı tatmin etmeyi sanat edinen ve bunun için değişik erkeklerle münasebette bulunan kadınlara genel kadın denilir.” Tüzük uyarınca kurulan komisyonlar ise “fuhuş yüzünden bulaşan zührevi hastalıkların yayılmasını önlemek için gereken tedbirleri almak”la görevlendirilmiştir. Söz konusu komisyonların icra yetkisi “genelevlerin tespit ve tescili, gizli fahişelerle gizli fuhuş yapılan yerlerin meydana çıkarılması, muayenesine lüzum görülen şahısların getirilmesi, kapanması gereken yerlerin kapatılması”nı kapsamaktadır. Bunlarla beraber; Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’nun dördüncü fıkrasının a bendine göre “genel kadınlar” tam sigortalı sayılmaktadır. Bu fıkra, seks işçilerinin sigortalılarla aynı haklara sahip olmasını sağlamaktadır ancak cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar meslek hastalığı olarak kabul edilmemektedir. Bu durum cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlardan herhangi birini taşıyan seks işçilerinin herhangi bir iş görememe tazminatı alamamasına neden olmaktadır. Ayrıca, meslekten çıkarılan seks işçilerine malulen emeklilik hakkı tanınmamaktadır. Söz konusu yasal düzenlemeler ve uygulamalar cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına erişimdeki temel insan hakları yaklaşımının yokluğuna işaret etmektedir.

Türk Ceza Kanunu seks işçiliğini doğrudan suç olarak tanımlamamaktadır. Ancak kanunda bulunan birçok madde seks işçilerinin kriminalize edilmesine ve damgalanmasına neden olacak niteliktedir. Kanunun “Genel Ahlaka Karşı Suçlar” bölümünde ifade edilen “Hayasızca Hareketler”, “Müstehcenlik”, “Fuhuş” suçları, söz konusu düzenlemelerin başında gelmektedir. Dahası, Kabahatler Kanunu’nun “Emre Aykırı Davranış”, “Gürültü”, “ Rahatsız Etme” hükümleri de seks işçilerinin idari para cezalarına çarptırılmasına gerekçe olarak gösterilmektedir. Mevcut mevzuatın seks işçilerini cezalandırmaya yönelik eğilimi, adalete erişim konusundaki problemlerin temel nedeni olarak kabul edilmelidir. Temel insan haklarını gözeten yasal bir çerçevenin düzenlenmesi, seks işçilerinin adalete erişim konusundaki problemlerinin önüne geçmek için atılacak önemli bir adımdır.

Sonuç:

Bu bölümde, seks işçiliğinin yasal ve hukuki boyutları ele alınmış ve yasaların seks işçilerinin hakları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Mevcut yasal çerçevenin eksiklikleri ve insan haklarına uygunluğu tartışılarak, seks işçilerinin haklarını korumak ve desteklemek için yapılması gereken iyileştirmeler vurgulanmıştır. Sosyal hizmet uzmanları olarak, seks işçilerinin insan haklarına saygılı bir şekilde desteklenmesi ve toplumda daha adil bir yaklaşımın teşvik edilmesi için yasal düzenlemelerde değişiklikler yapılmasını desteklemeliyiz. Farkındalık ve eğitim çalışmalarının önemi üzerinde durarak, seks işçilerine yönelik daha adil ve insan haklarına uygun bir yasal çerçeve oluşturulması için çaba göstermeliyiz.

5. BÖLÜM:

**SEKS
İŞÇİLERİNE
KARŞI
TOPLUMSAL
STİGMA VE
DIŞLANMA**

Bu bölümde, seks işçilerinin toplumsal stigma ve dışlanma ile nasıl mücadele etmeleri gerektiği eleştirel bir perspektifle incelenecektir. Seks işçiliği toplumda hala yaygın olarak yanlış algılar, stereotipler ve ayrımcılıkla karşı karşıyadır. Bu olumsuz toplumsal algılar, seks işçilerinin insan haklarına saygılı bir şekilde desteklenmesini ve haklarının korunmasını zorlaştırır. Sosyal hizmet uzmanları olarak, toplumsal stigma ve dışlanmanın üstesinden gelme konusunda seks işçilerine nasıl destek olabileceğimiz ve toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesi gerektiği üzerinde odaklanacağız.

5.1.

SEKS İŞÇİLİĞİNİN STİGMATİZASYONU VE STEREOTİPLERİ:

A. Toplumsal Algılar ve Yanlış Bilgiler:

Kanadalı sosyolog Goffman, stigmatın bireyleri derinden itibarsızlaştırıcı bir nitelik olduğunu söyler. Toplumdaki insanlar, belirli özelliklere sahip diğer bazı bireyleri yargılamaya, kınamaya, stereotipleştirmeye ve suçlamaya eğilimli olabilirler. Bu özellikler, ırk ve fiziksel özellikler olabileceği gibi, bazı davranışların kültürel ve sosyal olarak kötü tanınması ve itibarsızlaştırılmış olması da stigmaların yaratılmasındaki ana dayanaklarından biridir. Uyuşturucu kullanımı ve seks işçiliği bu kültürel olarak itibarsız ve değersizleştirilmiş eylemlerin içerisinde yer almaktadır.

Seks işçileri, geleneksel aile modelini kırılmaya uğrattıkları, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonları taşıdıkları, kent alanlarında suç oranlarını arttırdıkları için suçlanmaktadır. Dolayısıyla, stigma ve ayrımcılık açısından kolay hedef olarak görülmektedirler.

Cinsellikle ilgili toplumun uygun gördüğü cinsellik yargılarının dışına çıkıldığını savunmasının yanı sıra, seks endüstrisinde çalışan birçok insan başka nedenler ile iç içe geçmiş stigmalarla karşılaşır. Özellikle, seks endüstrisi büyük ölçüde, tarihsel olarak toplumsal sorunların baş sorumluları olarak suçlanan gruplardan oluşmaktadır. Bu gruplar arasında kadınlar, azınlıklar, göçmenler, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara sahip olanlar, eşcinsel ve transseksüel bireyler, yasadışı madde kul-

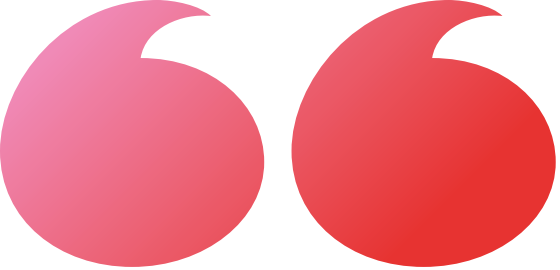
lanıcıları bulunmaktadır. Meslekleri, cinsiyetleri, cinsel yönelimleri, ırk ve etnisiteleri nedeniyle birden fazla stigmaya maruz bırakılan insanlar, kaynaklara ulaşmada daha fazla zorluk çekerler. Stigmaların zarar verici etkilerine karşı kendilerini koruma yolları kısıtlanmaktadır (Peers Victoria, 2014)

Seks işçiliğiyle ilgili toplumda yaygın olan yanlış algılar ve yanıltıcı bilgiler, seks işçilerine yönelik stigma ve ayrımcılığın temelini oluşturur.

B. Medyanın Rolü:

Medya birçok konuda olduğu gibi seks işçiliği konusunda da bireylerin bilinçlerini kontrol altına almakta ve yönlendirmektedir.

Janet Mock, Amerikalı trans+ hakları aktivisti ve yazar, popüler kültürün seks işçiliğine dair tasvirlerinin, gerçekte olanları yansıtmada başarısız olduğunu şu şekilde özetliyor:

**İÇİNDE YAŞADIĞIMIZ
KÜLTÜR, BEYAZPERDEDEN
TELEVİZYON BELGESELLERİNE
KADAR, SEKS İŞÇİLERİNİN
NESNELEŞTİRİLMESİ, MAĞDUR
EDİLMESİ VE ÇOĞU ZAMAN
SUSTURULMASI KONUSUNDA
TAKINTILIDIR. ANCAK
NADİREN HAYATLARININ,
BEDENLERİNİN,
DENEYİMLERİNİN VE
POLİTİKALARININ İNCELİKLİ
TASVİRLERİNİ GÖRÜYORUZ.**

Türkiye medyasında, fobik nefret söylemleri içeren ve seks işçilerinin büyük bir kısmının da dahil olduğu LGBTİ+ bireyleri ve kurumlarını hedef gösteren gazete yazılarına sıklıkla rastlamaktayız. Kaos GL Derneği'nin incelediği 2023 yılına ait bazı köşe yazılarını inceleyecek olursak; cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar, eşcinsellik, toplumsal cinsiyet eşitliği, LGBTİ ve 'gayri meşru' ilişkilerin insanlık aleminin kaosu ve aile kurumunun çöküşü olarak nitelendirilerek ötekileştirildiği ve hedef gösterildiği açıkça görülmektedir.

5.2

TOPLUMSAL STİGMAYLA MÜCADELE:

Sembolik bir şiddet olan toplumsal damgalanmanın seks işçilerinin gündelik yaşam pratikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi önemlidir. Seks işçilerinin gündelik yaşamlarında pratiklerini topluma göre dönüştürüyor olmaları; toplumun ve heteroseksüel söylemin seks işçilerine karşı yoğun dışlanmasının bir yansıması olarak görülebilir (Şimşek, 2019). Toplumca damgalanan bireyler, toplumda oluşan bu tabuların yıkılmasını imkansız olarak görürler ve çoğu zaman bu reddediliş karşısında karşı bir tepki oluşturma yoluna gitmezler ve eylemlerini de bu anlamda kısıtlamaktadırlar. Bu durum onların yaşamış oldukları 'alan' dışında başka bir alana dahil olmalarını engeller.

TOPLUMDA KAPSAYICI YAKLAŞIMIN TEŞVİK EDİLMESİ:

A. Politika ve Yasal Değişiklikler İçin Savunuculuk:

Seks işçilerinin insan haklarına saygılı bir şekilde desteklenmesi ve toplumsal stigmatın azaltılması için politika ve yasal değişiklikler önemlidir. Sosyal hizmet uzmanları olarak, toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesi için politika savunuculuğu yaparız ve insan haklarına uygun düzenlemelerin yapılmasını destekleriz.

B. Toplumsal Farkındalığı Artırmak:

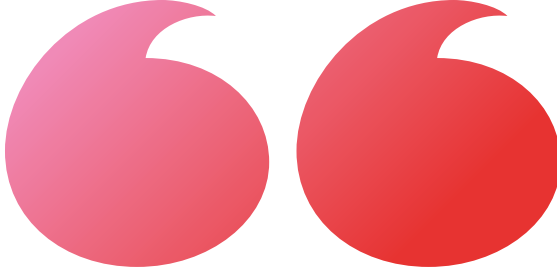
Toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesi için toplumsal farkındalığın artırılması önemlidir.

Portekiz'de seks işçileri için çalışan bir kurum APDES'in InDoors proje çalışması, diğer işçiler ve vatandaşlarla aynı haklara sahip olmalarını engelleyen stigmaya karşı seks işçilerine yönelik sosyal tutumların değiştirilmesine yardımcı olmayı amaçlıyor. Bu kampanya, dokuz ülkenin genel toplumunu hedef kitlesi olarak seçmiştir. Farkındalık yaratma kampanyası STK'ların devam eden çalışmalarını destekledi. Örnek teşkil etmesi açısından Avusturya'nın tercih ettiği mesaj şu şekildedir:

"Seks işçilerine saygı! Damgalama ciddi bir sağlık riskidir. Seks işçileri diğer işçilerle aynı saygıyı hak eder. Stigma ve ayrımcılığın, seks işçilerinin yaşam ve çalışma koşulları üzerinde, fiziksel ve ruhsal sağlıkları üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu açıkça ifade etmek önemlidir."

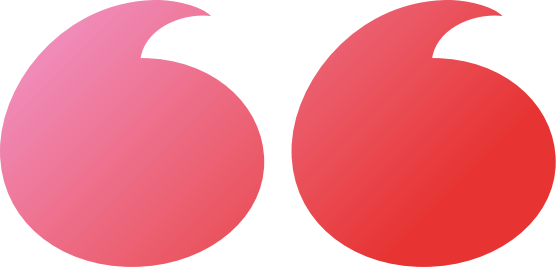
Fransa'da ise Autres Regard, seks işçileri ile birlikte ve onlar için çalışan bir toplum sağlığı kuruluşu, şu mesajı kullanmıştır:

"Stigma ciddi bir sağlık riskidir. Damgalama; seks işçileri için reddedilme, korku, utanç ve güvensizlik duygularını tetikler, bu da daha fazla izolasyon, daha fazla şiddet ve sağlık ile HIV/Cinsel Yolla Aktarılan Enfeksiyonların önlemlerine daha az erişimle sonuçlanır. Cinsel işçilerin etkili bir sağlık erişimine sahip olmalarını sağlamak için aynı hakları tanımak önemlidir."

**SEKS İŞÇİLERİNE SAYGI!
DAMGALAMA CİDDİ BİR
SAĞLIK RİSKİDİR. SEKS
İŞÇİLERİ DİĞER İŞÇİLERLE
AYNI SAYGIYI HAK EDER.
STİGMA VE AYRIMCILIĞIN,
SEKS İŞÇİLERİNİN YAŞAM
VE ÇALIŞMA KOŞULLARI
ÜZERİNDE, FİZİKSEL VE
RUHSAL SAĞLIKLARI
ÜZERİNDE OLUMSUZ BİR
ETKİSİ OLDUĞUNU AÇIKÇA
İFADE ETMEK ÖNEMLİDİR.**

STİGMA CİDDİ BİR SAĞLIK RİSKİDİR. DAMGALAMA; SEKS İŞÇİLERİ İÇİN REDDEDİLME, KORKU, UTANÇ VE GÜVENSİZLİK DUYGULARINI TETİKLER, BU DA DAHA FAZLA İZOLASYON, DAHA FAZLA ŞİDDET VE SAĞLIK İLE HIV/CİNSEL YOLLA AKTARILAN ENFEKSİYONLARIN ÖNLEMLERİNE DAHA AZ ERİŞİMLE SONUÇLANIR. CİNSEL İŞÇİLERİN ETKİLİ BİR SAĞLIK ERİŞİMİNE SAHİP OLMALARINI SAĞLAMAK İÇİN AYNI HAKLARI TANIMAK ÖNEMLİDİR.

Sonuç:

Bu bölümde, seks işçilerinin toplumsal stigma ve dışlanma ile nasıl mücadele edebilecekleri eleştirel bir perspektifle incelendi. Toplumsal stigma ve ayrımcılığın seks işçilerinin yaşamlarını nasıl etkilediği ve insan haklarına saygılı bir şekilde desteklenmelerini zorlaştırdığı tartışıldı. Sosyal hizmet uzmanları olarak, toplumsal stigma ve dışlanmayla mücadelede eğitim ve farkındalık artırma çalışmalarına öncülük ederek, seks işçilerine destek ve güçlendirme sağlamak için çalışmaya devam etmeliyiz. Aynı zamanda, toplumda daha kapsayıcı bir yaklaşımın teşvik edilmesi için politika savunuculuğu yaparak ve toplumsal farkındalığı artırarak toplumda daha adil ve insan haklarına uygun bir yaklaşımın benimsenmesine katkı sağlamalıyız.

Gil, Cynthia & Ramaiah, Manjula & Mantsios, Andrea & Barrington, Clare & Kerrigan, Deanna. (2021). "Best Practices and Challenges to Sex Worker Community Empowerment and Mobilisation Strategies to Promote Health and Human Rights." DOI: 10.1007/978-3-030-64171-9_11.

Hasdemir, Dilara. (2020). "Seks İşçiliği ve İnsan Hakları İhlalleri." Psikoloji ve Toplum. Sayı:09, 38-45.

Kırmızı Şemsiye Derneği. (2022). "Seks İşçilerinin Sağlık Hizmetlerine Erişiminin Önündeki Engeller."

Peers Victoria. (2014). "Stigma and Sex Work.", URL: <https://www.safersexwork.ca/>.

Şimşek, G. (2019). "Sembolik Bir Şiddet Olan Toplumsal Damgalanmanın Seks İşçilerinin Gündelik Yaşam Pratikleri Üzerindeki Etkisi ve Toplumsal Dışlanma."

Uluslararası Af Örgütü. (2021). "Beden Politikaları: Cinselliğin ve Üremenin Suç Sayılması Hakkında Bir El Kitabı." Uluslararası Af Örgütü Yayınları.

West, B.S., Liz Hilton ve Empower Thailand., Montgomery, A.M., Ebben, A.R. (2021). "Reimagining Sex Work Venues: Occupational Health, Safety, and Rights in Indoor Workplaces." DOI: 10.1007/978-3-030-64171-9_12.

"Advocating for the Rights of Sex Workers Manual (İngilizce)." ,URL: <https://apdes.pt/wp-content/uploads/2015/12/Advocating-for-the-Rights-of-Sex-Workers-Manual-EN.pdf>.

"Eliminating Discrimination against Sex Workers and Securing Their Human Rights.", URL: <https://www.ohchr.org/en/special-procedures/wg-women-and-girls/eliminating-discrimination-against-sex-workers-and-securing-their-human-rights>.

